

BIOGRAFIA NAUKOWA PROF. DR HAB. TERESY KUKOŁOWICZ

ROCZNIKI NAUK SPOŁECZNYCH
Tom XXIV, zeszyt 2 – 1996

PROFESOR DR HAB. TERESA KUKOŁOWICZ RYS BIOGRAFICZNY

Profesor dr hab. Teresa Kukołowicz urodziła się 2 stycznia 1925 r. w Łodzi. Ojciec – Marian Bogdanowicz (inżynier–mechanik) – pracował prawie wyłącznie w szkolnictwie zawodowym, na różnych stanowiskach. W okresie okupacji, zajął się pracą naukową. Matka – Irena z Nowierskich – po śmierci ojca (w 1944 r.) zdobyła dyplom mistrza krawieckiego i pracując jako krawcowa, utrzymywała rodzinę.

Szkołę powszechną i dwie klasy gimnazjum Teresa Kukołowicz ukończyła w Katowicach. Naukę kontynuowała na tajnych kompletach Gimnazjum i Liceum I. Popielewskiej i J. Roszkowskiej. Maturę uzyskała w roku szkolnym 1942/43. Następnie zapisała się na tajne komplety Uniwersytetu Warszawskiego i studiowała tam do wybuchu powstania warszawskiego. Jesienią 1945 r. rozpoczęła studia na Uniwersytecie Łódzkim na Wydziale Pedagogiki Społecznej. Dyplom magistra filozofii (w zakresie pedagogiki społecznej) uzyskała w 1952 r.

W 1946 r. wyszła za mąż za Romualda Kukołowicza, urodziła troje dzieci.

Studiując na Uniwersytecie Łódzkim, pracowała jako korektor w Korespondencyjnych Kursach Spółdzielczych. W 1945 r. rozpoczęła też pracę w Instytucie Służby Społecznej jako pomocnicza „siła” naukowa (do czerwca 1947 r.), a od 1 października 1959 r. podjęła pracę w Katedrze Pedagogiki na Wydziale Filozofii KUL jako asystent. W 1963 r. uzyskała stopień doktora filozofii w zakresie filozofii praktycznej. W roku akademickim 1962/63 awansowała na stanowisko starszego asystenta, w rok później – adiunkta. Jej kolokwium habilitacyjne odbyło się 15 czerwca 1972 r. Uzyskała wtedy stopień doktora habilitowanego z filozofii chrześcijańskiej w zakresie socjologii wychowania, nadany uchwałą Rady Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej KUL. Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki zatwierdził powyższą uchwałę Rady Wydziału w dniu 29 września 1977 r., a 22 września 1980 r. powołał Teresę Kukołowicz na stanowisko docenta.

W roku akademickim 1980/81 doc. Teresa Kukołowicz reaktywowała Sekcję Pedagogiki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, a w roku 1981/82 została jej kierownikiem. Funkcję tę pełni do dzisiaj. W 1987 r. uzyskała tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1992 została mianowana na stanowisko profesora zwyczajnego.

Pracując na uniwersytecie pełniła wiele funkcji: kuratora Koła Naukowego Studentów Pedagogiki (1983), prodziekana Wydziału Nauk Społecznych (1983/84 do 1989/90 i od 1993/94 do dzisiaj), kuratora Domu Akademickiego w Krężnicy (1981). Jest członkiem wielu komisji senackich. Od 1960 r. jest członkiem zwyczajnym Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, od 1963 r. – członkiem współpracownikiem Towarzystwa Naukowego KUL, a od 1978 r. – jego członkiem korespondentem. Obecnie pełni funkcję przewodniczącej Komisji Pedagogicznej TNKUL. Od 1980 r. jest członkiem Komitetu Redakcyjnego „Roczników Nauk Społecznych” (zeszyt Pedagogika) oraz członkiem Rady Naukowej Instytutu Jana Pawła II KUL.

Poza pracą na uniwersytecie prof. Kukołowicz pełniła wiele funkcji w oddziale Polskiego Towarzystwa Socjologicznego oraz Polskiego Towarzystwa Higieny Psychiczej w Lublinie. W 1975 r. została zastępcą redaktora naczelnego czasopisma „Zagadnienia Wychowawcze a Zdrowie Psychiczne”, a następnie – w latach 1976-78 – była redaktorem naczelnym tego pisma.

W 1964 r. współpracowała z Komitetem Badania Rejonów Uprzemysłowionych na terenie budującego się Kombinatoru Azotowego w Puławach. W latach 1972-79 brała udział w konwersatorium socjologii medycyny PAN, prowadzonym przez prof. M. Sokołowską. Przedstawiła tam swoje prace, m.in. *Pacjent z socjologicznego punktu widzenia*. W tym okresie uczestniczyła też w konwersatorium z socjologii rodziny, prowadzonym przez prof. J. Piotrowskiego, prezentując prace na temat roli kobiety polskiej w rodzinie. Brała udział w ogólnopolskich seminariach na temat poradnictwa (w latach 1981, 1983, 1985, 1987) we Wrocławiu, na każdym z nich przedstawiając prace na temat teorii poradnictwa parafialnego. Od 1986 r., na zlecenie Uniwersytetu Warszawskiego IPSiR, prowadziła dwa tematy badawcze: „Funkcjonowanie rodziny niepełnej i rodziny z dzieckiem upośledzonym” oraz „Kościół katolicki wobec problemów patologii społecznej w Polsce.”

Poza pracą dydaktyczną na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, przez kilka lat wykładała w Medycznym Studium Zawodowym w Lublinie oraz w Ośrodku Doskonalenia Średnich Kadr Medycznych. Od 1993/94 r. prowadzi wykłady w Wyższej Szkole Służby Społecznej w Suwałkach, uczestniczy także w pracy zespołu Pedagogiki Ogólnej oraz zespołu Pedagogiki Społecznej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN.

W pracy naukowej prof. T. Kukołowicz zajmuje się głównie teorią wychowania, wskazując argumenty potwierdzające niemożność zastąpienia rodziny w rozwoju i wychowaniu człowieka. Stwierdziła, że istotną wartością rodziny jest podmiotowość jej życia, usystematyzowała czynniki rodzinne warunkujące prawidłowy rozwój i wychowanie dziecka, określiła sposoby integracji wiedzy o rodzinie.

Przedmiotem zainteresowań naukowych prof. Kukołowicz była też socjologia medycyny. Zdaniem prof. M. Sokołowskiej, prof. Kukołowicz była jednym z prekursorów tej dyscypliny naukowej zwłaszcza w badaniu wpływu choroby na funkcjonowanie rodziny. Wprowadziła socjologię medycyny do programów nauczania w medycznych szkołach średnich, była współautorem podręcznika z zakresu socjologii i socjologii medycyny dla tych szkół.

Od 1991 r. analizuje poglądy przedstawicieli pedagogiki personalistycznej z okresu II i III Rzeczypospolitej. Opracowała koncepcje wychowania L. Jeleńskiej, J. Mirskiego, N. Han-Ilgiewicz, J. Zamoyskiej, M. Darowskiej, ks. B. Markiewicza, F. Sawickiego, Z. Bielawskiego, s. B. Żulińskiej (artykuły te opublikowano w „Rocznikach Nauk Społecznych”).

Łącznie prof. Kukołowicz opublikowała 4 książki, 187 rozpraw, 107 artykułów popularnych, sprawozdań i wspomnień, 6 pozycji ukazało się pod jej redakcją, prowadziła ponad 200 magisteriów i 3 doktoraty.

Szczególnym obszarem naukowych zainteresowań prof. Kukołowicz jest problematyka rodzinna. W jej ramach opracowała następujące zagadnienia:

1. Nowe uzasadnienie (uwzględniające punkt widzenia filozofii) szczególnej odpowiedzialności rodziny w stosunku do praw rozwoju człowieka, a w związku z tym jej niezastępowalności w tym procesie. Owocem tej pracy jest książka pt. *Rodzina w procesie uspołecznienia dziecka*, Lublin 1972).

2. Pomoc w rozwoju samowychowania (od niemowlęstwa) w rodzinie (*Pomagamy w samowychowaniu*, Warszawa 1978).

3. Czynniki kształtujące postawy rodzicielskie (*Z badań nad rodziną*, Lublin 1985).

4. Pełnienie funkcji w rodzinach niepełnych i w rodzinach z dzieckiem upośledzonym (*Pomoc rodzinie niepełnej*, Sandomierz 1988).

5. Kościół w Polsce wobec rodziny (*Troska Kościoła o rodzinę w Polsce*, Warszawa 1992).

6. Pedagogika rodzinna (*Wybrane zagadnienia z pedagogiki*, Przemyśl 1985).

Równolegle z pracą naukową prof. Kukołowicz prowadziła konkretne działania na rzecz rodziny. Z najważniejszych należy wymienić: zorganizowanie poradni rodzinnej oraz wystaw przy parafii św. Krzyża w Łodzi (1957 r.); prowadzenie wykładów, pogadanek na tematy rodzinne i wychowawcze

w Domach Kultury, klubach „Ruchu” (w woj. lubelskim), na Uniwersytecie dla Rodziców (Warszawa), w szkołach w Lublinie dla rodziców, w parafiach całej Polski; zorganizowanie i opracowanie programu oraz 20-letnia opieka naukowa i prowadzenie wykładów w Diecezjalnym Studium Życia Rodzinnego w Warszawie – Filii Wydziału Teologii ATK; prowadzenie wykładów w Studium Życia Rodzinnego w diecezjach: poznańskiej, gorzowskiej, katowickiej, krakowskiej, przemyskiej, sandomierskiej, w Stalowej Woli; sprawowanie od 6 lat funkcji redaktora naczelnego w biuletynie „Sprawy Rodziny”; występowanie w roli delegata episkopatu do spraw opracowania podręcznika *Przygotowanie do życia w rodzinie*; prowadzenie pogadarek na temat wychowania w rodzinie, nagranych dla radiowęzłów w zakładach pracy; praca (od 1981 r.) w Radzie ds. Rodziny przy Radzie Ministrów, a obecnie w Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa Rodzin.

W 1992 r. prof. Kukołowicz została odznaczona dyplomem uznania przez World Cultural Council za swą pracę w dziedzinie edukacji. Za całokształt swej naukowej i społecznej działalności w 1994 r. otrzymała Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Opracowała Ewa Słomka